

Prinssi Baltasar Carlos kääpiön kanssa

- historiamaalauksen taidonnäyte

Mari Lopenen

Kauan odotettu kruununperillinen, Espanjan prinssi Baltasar Carlos, syntyi 17. lokakuuta 1629. Hän oli vanhempiensa ylpeys ja onni. Kaikissa suurissa kaupungeissa juhlittiin lapsen syntymää.ⁱ Hovimaalari Diego de Velázquez kutsuttiin pian takaisin Espanjaan laatimaan muotokuvaa pienestä prinssistä. Velázquez sai kunnian maalata Espanjan Filip IV:n kauan odotetun perillisen muotokuvan.

Kun Espanjan maalaustaide oli aikana lähes yksinomaan uskonnollista, Velázquezin prinssin kuvaus on maallinen. Hän työsti hovimuotokuvan, jossa kuvattava on jäykkään, vähemmän istuvaan asuun pukeutuneena, kuten monet taiteilijan hovimuotokuvien kuvattavista. Samoin Velázquez on onnistunut maalaustekniikassa luomaan epämiellyttävistä piirteistä helpommin lähestyttäviä. Hänen prinssistä työstämänsä teos on harmoninen ja terävä todellisuuden kuva. Taiteilija esittää muotokuvassaan mallinsa objektiivisen arvokkaasti, ilman barokin muutoin suosimaa runsasta, mytologista rekvisiittaa.

Velázquez maalasi Filip IV:n lapsesta juhlanan, väreissään pidättyvän ja osuvan muotokuvan, joka kantaa nimeä ”Prinssi Baltasar Carlos kääpiön kanssa.”ⁱⁱ Velázquez maalasi merkillisen muotokuvan prinssistä omaperäisen leikkiverin kanssa 1631.

Teoksessa prinssi on pukeutunut juhmalliseen, brodeerattuun seremonia-asuun, mikä tekee lapsesta aikuisen. Lapsi on öljyväriteoksessa kuvioidun maton päällä, ja hänen takanaan on karmiininpunainen verho. Hän pitää kiinni miekan kahvasta. Rautainen kaulus merkitsee hänen tulevaisuuden rooliaan suurena, sotilaallisena johtajana. Ranskalaiselta äidiltään perimällään charmilla Baltasar Carlos on kääntynyt kohti toista etualalla olevaa hahmoa, jonka epänormaalin suuri pää on kääntynyt katsomaan kohti prinssiä.ⁱⁱⁱ

Hahmo on kääpiö, ja nykytutkimus pitää häntä tyttönä. Kääpiöt olivat yleisiä ja suosittuja hauskuuttajia Euroopassa tuona aikana. Fyysisesti vammautunut hahmo pitää kädessään omena ja hopeista helistintä. Hän näyttölee koomista *major-domon* roolia tulevaisuuden suurkuninkaalle. Voidaan pohtia, ovatko majesteetit ja hovin jäsenet nauraneet hovimaalarin huvittavalle idealle.^{iv}

Kääpiöitä pidettiin usein pikemminkin koristeina kuin tasaveroisina kansalaisina. Velázquez hyväksyy näennäisesti asetelman, mutta hän kuvissaan peräännyy vahvasti ajatuksesta, mikä huokuu humaaneista, hovin vammautuneiden muotokuvista.^v Voidaan katsoa, että tulkinnat muodostavat oman erillisen ryhmänsä taiteilijan tuotannossa. Ne edustavat realismia läheneviä muotokuvia.^{vi}

Lapsikuningas on asetettu vahvasti kuvan keskiöön, ja hänen kasvonsa ja hiuksensa

muodostavat loistavan, valoisan hallitsijakuvan. Hänen kullalla koristellut vaatteensa lisäävät ylhäistä vaikutelmaa. Kuvattava on hyvin staattinen. Prinssin kuvauksessa käytetty värimaailma muodostaa valtaisan kontrastin, kun vertaa hänen kuvaustaan kääpiön väritykseen.

Kääpiön puku on vihreä, samoin fyysisesti vammautuneen kasvat ja hiukset ovat varjostetut. Tämä tekee hänestä kuvassa toisarvoisemman.^{vii} Kääpiö on kuvassa dynaamisessa liikkeessä.

On oletettu, että kääpiö on vasta myöhemmin lisätty kuvaan. Se on arvoitus. Teoksessa voidaan nähdä Velázquezin luontaista mieltymystä maalauksellisuuteen sekä hänen väheksyntäänsä piirustukselliseen, lineaariseen perinteeseen.^{viii}

Kuva on tehnyt Velázquezista taiteilijana erinomaisen, humanin tulkin kääpiöiden ja fyysisesti vammautuneiden kuvaajana. Taiteilija on osoittanut tarkkaa, uudenaikaista ja spesifiä maalaustekniikkaa, kun hän kuvasi huolellisin ottein paljastamalla psykologisen tarkkana havainnoijana toisarvoisina pidettyjä hovin hauskuuttajia. Tämä oli poikkeuksellista ajan taiteilijoille.^{ix}

Asturian prinssiä ei nähty pitkäaikaisena hallitsijana, prinssi kuoli jo nuorella iällä 9. lokakuuta 1646. Sen sijaan hänen muotokuvansa ovat jääneet pysyvinä taidonnäytteinä maailman taiteen historiaan. Nykyään teosta säilytetään Museum of Fine Artsissa.

LÄHTEET

Internetlähteet:

Jyväskylän avoimen yliopiston taidehistorian sivusto, 2020.

Painetut lähteet

Facta 10-osainen tietosanakirjasarja, osa 10. WSOY, Porvoo 1974.

Gombrich, Ernst, Maailman taiteen historia, Wsoy, Porvoo 1980.

Honour, Hugh & Fleming, John, Maailman taiteen historia, Otava, Helsinki 2012.

Wolf, Norbert, Diego Velázquez 1599-1660 – the Face of Spain, Taschen, 1999.

- i Wolf 1999, 29-39.
- ii Facta 10-osainen tietosanakirjasarja, osa 10, 1974, 454-456.
- iii Wolf 1999, 28-39.
- iv Ibid.
- v Wolf 1999, 29-39
- vi Ibid.
- vii Wolf 1999, 39.
- viii Honour & Fleming 2002, 595-598.
- ix Wolf 1999, 24-25.